

“TAU AKYSE JUOKIASI DANGUS, KURIS NĖRA TAVO”

Užrašai iš Davide Prospero ir Julián Carrón pasisakymų per CL suaugusių ir studentų metų pradžios dieną

Mediolanum Forum, Assago (Milanas), 2015 m. rugsėjo 26 d.

JULIÁN CARRÓN

Prašykime Šventosios Dvasios vėl pažadinti mumyse tokią meilę Kristui, tokį prisirišimą prie Jo, kad galėtume Jį liudyti visuose mūsų gyvenimo vingiuose.

Discendi Santo Spirito

*La mente torna
I wonder as I wander*

DAVIDE PROSPERI

Sveiki atvykę į šį renginį, kuriuo kartu pradėdame naujus metus. Taip pat sveikinu visus draugus, kurie įvairiuose Italijos miestuose ir užsienyje yra prisijungę, kad kartu dalyvautų šiame renginyje.

“Gražiausia savaitės diena yra pirmadienis, nes pirmadienį vėl pradėdama iš naujo, vėl prasideda ėjimas, planas, vėl realizuojamas grožis, meilė” (L. Giussani, *Dal temperamento un metodo*, Bur, Milano 2002, p. 31). Šiame kun. Giussani sakinyje pasakoma priešastis, dėl kurios niekada nepavargstame vėl pradėti, kodėl prie šio grožio esame prisirišę labiau nei prie bet kokio kito intereso, ir todėl prašykime mūsų didelės draugijos, kad mums padėtų nenusiminti, kad diena po dienos, metai po metų augtų mūsų meilė grožio šaltiniui.

Per 1964 m. rekolekcijas Varigotti kun. Giussani kalbėjo: “Mes turime kovoti už grožį, nes be grožio negyvenama. Ir ši kova turi apimti kiekvieną detalę, kitaip kaip mes sugebėsime vieną dieną pripildyti Šv. Petro aikštę?” (nuoroda iš L. Amicone, „Riminio balandžio 25“, *Tempi*, n. 18/2004, p. 20). Pernai kovo 7 d. tą aikštę užpildėme. Paprašėme susitikimo su Popiežiumi, kad paklaustume, kaip išlaikyti tą pradžios šviežumą, kuris yra lemiamas, kad mūsų judėjimas ir toliau būtų naudingas Bažnyčiai ir pasauliui. Bet kuris iš mūsų, manau, yra čia, nes galvoja, kad ši patirtis yra vertinga jo gyvenimui. Bet kaip galima būti vis naudingesniems Bažnyčiai ir taip pasitarnauti Kristaus šlovei pasaulyje? Popiežius mums atsakė, patikėdamas mums užduotį, kaip gerai pamename: “Susitelkę ties Kristumi ir Evangelija, jūs galite būti “išeinančios” Bažnyčios rankos, kojos, protas ir širdis” (Popiežius Pranciškus, *Kalba Comunione e Liberazione judėjimui*, 2015 m. kovo 7 d.).

O Carrón tą pakartojo per Brolijos rekolekcijas: “Iš ko galime atpažinti šią esatį? Iš fakto, kad ji mus atitraukia nuo mūsų susiaurinimų, nuo mūsų išsiblaškimų, kad mus sugrąžintų į centrą, į Kristų. (...) Krikščionybė visuomet yra įvykis” (*Una presenza nello sguardo, Tracce* priedas, nr. 5/2015, pp. 33-34). Turime suvokti, kad tai nurodo kryptį, tai yra, kad reikia susitelkti į įvykio pirmenybę, vis iš naujo atsiverti Kristui kaip įvykiui, kuris įvyko praeities istorijoje ir kuris įvyksta dabartyje vis naujais būdais, kuriuos mes esame pakviesti sekti. Tą matėme paskutiniame Meeting’e. Metodas, kurį Dievas naudoja, kad įeitų į istoriją, yra laisvas pasirinkimas: vieno žmogaus, Abraomo, pasirinkimas. Iš daugybės žmonių, kurie bando suteikti vardą Paslapčiai, Paslaptis pasirenka ir pašaukia vardu tik vieną žmogų “Abraomai...”, kad galėtų jam ištarti Tu, kaip vaikas taria *tu* savo tėvui. Tas pats metodas apibūdina mūsų istoriją.

Išties, vienas iš Judėjimo dalykų, kurie mane stebina, yra tas, kaip viskas prasidėjo. Apie tai galima perskaityti Savoranos knygoje (*Vita di don Giussani*, Bur, Milano 2014). Prieš daugelį metų vienas berniukas pradėjo sielvartauti, kad jo gyvenimas nebūtų bergždžias. Jis nežinojo, neišsivaizdavo, kaip jis būtų galėjęs būti naudingas, bet vienintelis dalykas, kurį tikrai žinojo, yra tas, kad jis nebūtų norėjęs gyventi veltui, kad dėl bet kokio dalyko, kurio Viešpats būtų jo paprašęs, jis būtų paaukojęs visą save, kad jo gyvenimas galėtų būti naudingas pasauliui, naudingas Jo planui. O aš sakau: aš atpažįstu save, aš irgi atpažįstu savyje šį sielvartą! Bet šis dalykas, kurį savyje turime visi, dažniausia nėra vertinamas rimtai, kad ištartume: “Šitam dalykui skirsiu gyvenimą, visą savo gyvenimą”. O mes esame čia šiandien, nes šis berniukas tapo žmogumi, o paskui paseno ir visą gyvenimą liko ištikimas šiam sielvartui, dar daugiau, ištikimas Tam, kuris nurodė kelią šiam jo troškimui išpildyti. Charizma, kurį palytėjo šį žmogų ir kuri sukūrė tautą Bažnyčios gyvenime, jį palytėjo dėl pasaulio; o mes, kuriems buvo parodytas prielankumas, nes nebūtinai mes turėjome sutikti tą, ką sutikome ir ko daugelis nepažįsta, mes, kurie regėjome, mes, kurie buvome pasirinkti, kurie matėme, taip sakant, nesupainiojamus Kristaus veido bruožus per tokį įtikinamą žmogiškai lemiamos ir ramybės gyvenimui teikiančios draugijos liudijimą, mes, kuriems buvo suteikta galimybė išgyventi Kristaus kaip nenugalimos traukos patirtį, mes buvome pasirinkti dėl pasaulio. Mums buvo duota ši pažinimo patirtis, kad jos grožį perduotume visiems. Jei ne, kokia būtų prielankumo prasmė? Tai būtų neteisinga.

Aklas gimusias man visuomet sukelia tą patį susijaudinimą. Šis nelaimėlis į save žiūrėjo, kaip į jį žvelgė visi: jis buvo “jo” blogis. Gyvenimas be vilties. O tokių kaip jis buvo daug ir visi tie, kaip jis, žiūrėjo į save lygiai taip pat, remdamiesi tam tikru judaizme tuo metu paplitusiu požiūriu: nubausti fiziškai, nes blogi, nešvarūs viduje, nusidėjėliai! Bet tas žmogus jį pasirinko tą dieną ir neregys atgavo regėjimą; o paklaustas mokytojų ir išminčių, atsakė: “Aš tik žinau, kad anksčiau nemačiau, o dabar matau, matau tikrovę, ne tik fizinę tikrovę, bet matau savo paties, to, kas aš esu, tiesą. Aš nesu tai, ką jūs sakote, aš esu tai, ką mačiau švytint žvilgsnyje to žmogaus, kuris į mane įdėmiai žiūrėjo, žiūrėjo būtent į mane, niekį, kuris esu, į mane žvelgė draugiškai. Tą dieną buvo pasirinktas būtent jis, kad per jo pasikeitimą galėtų sušvisti Krito šlovė, kad ir kiti kaip jis pažintų savo pačių ir pasaulio, visa ko tiesą, ir taip būtų išlaisvinti. Nuo Abraomo Dievas visada naudojo šį metodą ir mes esame iš tos giminės. Todėl mūsų gyvenimas tampa naudingas, jei jį gyvename dėl tikslo, kuriam buvome išrinkti, kaip sakė vienas tėvas per savo trejų metų vaiko, mirusio nuo vėžio, laidotuves: “Ant paveikslėlio parinkome užrašyti šį sakinį, kuris jį gerai apibūdina: “Svarbiausia gyvenime nėra kažką nuveikti, bet gimti ir leistis būti mylimam”.”

Apmąstant šiek tiek praėjusius metus, pradedant vertinimu apie Europą ir apie akivaizdybių griūtį - tą gerai prisimename - mūsų iniciatyva kyla iš to paties Giussani klausimo: ar situacijoje, kurioje esame, dar įmanoma skelbti Kristų su tuo žavesiu, su tuo proto ir jausmų įtikinamumu, kurie apėmė mus?

Meeting'e turėjome daugybę susitikimų su tikėjimo liudytojais, kaip ir kitų stebinančių, galbūt nelauktų, susitikimų, kuriuos randate labai informatyviame *Tracce* rugsėjo numeryje.

Aš savęs paklausiau: kas stebina tą, kuris sutinka tokį dalyką? Kodėl žmogus nustemba? Kodėl galima pasakyti, kaip padarė, pavyzdžiui, Pietro Modiano, kad “vien dėl to fakto, kad egzistuoja vieta (...), kurioje galima kelti tokius klausimus”, tai yra, tikrus klausimus, “atvykęs iš toli, aš nebesijaučiu tolimas” (*Tracce*, nr. 8/2015, p. 12)? Tai byloja apie nuostabos pagrindą.

Tai, ką žmogus sutinka, yra kitoks subjektas, tauta, turtinga tapatybe ir istorija, ir, vadinas, jis sutinka pasiūlymą. Jis gali patikti arba nepatikti tam, kas mus sutinka, bet pirminės esaties žavesys slypi tos gyvos patirties, kuri bando apimti visus žmogiškumo aspektus ir interesus, pasiūlyme. Tą matėme, pavyzdžiui, kai platinome atsiliepimą apie

rinkimus “Pradėti nuo apačios”, siūlydami idealų krizės, ištikusios mūsų šalį, akivaizdoje atrastą požiūrį, kad kitas yra gėris, o ne kliūtis, kurią reikia įveikti, mūsų aš pilnatvei tiek politikoje, tiek žmogiškuose ir socialiniuose santykiuose.

Ir tuomet suprantama, kad beribis atvirumas, būdingas dialogui krikščioniškąja prasme, turi savyje būtiną sąsają: jis gali būti tikras dialogas tiek, kiek aš sąmoningai suvokiu savo tapatybę. Toks yra metodas, kurį naudojame visam kam. Tikras dialogas implikuoja mano savimonei brandą. Knygoje *Il rischio educativo (Ugdymo rizika)* kun. Giussani sako, kad be šio mano savimonei subrendimo “aš esu blokuojamas kito žmogaus įtakos arba kitas, kurį atstumi, sukelia neracionalų mano pozicijos nelankstumą. Taigi tiesa, kad dialogas apima atsivėrimą kitam, (...) bet (...) apima ir mano subrendimą, kritišką suvokimą to, kas aš esu” (*Il rischio educativo*, Rizzoli, Milano 2005, pp. 121-122). Todėl daugeliu atvejų per šiuos kelerius metus grįžome prie dviejų esminių neraminančių dalykų, kaip visiems atviros hipotezės, būtent siekdami sukurti naują visuomenę: 1) krikščioniškoji bendruomenė, turinti vedlį, yra vieta, kurioje po truputį atrandama, kaip Kristus atsako į gyvenimo klausimus, leisdamas augti suartėjimui su tiesa, kurios šiandien, atrodytų, beveik neįmanoma siekti; 2) šis tikras suartėjimas su tiesa, kuri buvo sutikta, laikui bėgant, mus įgalina gyvybiškai įsipareigoti visuomenėje ir taip pat būti visiškai atvirais, laisviems, o tai mums leidžia išreikšti gyvenimo naujovę, kurią suteikia krikščioniška patirtis įtikinamu ir žavinčiu būdu, laisvu nuo “nekintamų” schemų, kurios ne visada atsako į mūsų laikmečio poreikius. Tą galėjau aiškiai matyti prieš tris savaites, dalyvaudamas viename susitikime su 500 Judėjimo mokinių ir mokytojų: tai, kas padeda mums būti tikriems, tvirtiems, suvokiant mūsų krikščionišką tapatybę, yra tai, kas mums leidžia augti, einant į likimą. Vis dėlto per šiuos metus turėsime progą grįžti prie šių dalykų, skaitydami ką tik išleistą Carrón'o knygą *La bellezza disarmata (Beginklis grožis)*.

Visame tame, leiskite man pasakyti, atpažįstame Dievo ironiją. Visur veržiantis valdžiai, kuri skinasi kelią iš pažiūros be pasipriešinimo, Kristus priešpastato ne kitą galią, bet vargingą žmogišką draugiją, Jo pasirinktą “žmonių draugiją”, kad Jo esaties niekada netrūktų laike ir erdvėje, ir su ja, kaip sakė vieną kartą Giussani, pasitelkdamas puikų vaizdinį, “pamažu atkovoja teritoriją iš tamsos” (L. Giussani, *Tutta la terra desidera il Tuo volto*, San Paolo, Cinisello Balsamo-Mi 2015, p. 116). Turėjome daug tokių liudijimų, visų pirma tėvo Ibrahim, Aleppo lotynų bendruomenės klebono, kuris kartu su Myriam šeima ir kitais kaip jie yra viltis tautos, kuriai sunku surasti priežastį ir toliau puoselėti viltį. Jie tęsia istoriją, pradėtą Bažnyčios, krikščionybės pradžioje, ir suvokia, kad dėl to Viešpats jų nori tenai, Viduriniuose Rytuose, kad jie būtų naudingi ten. O mes privalome palaikyti savo brolius krikščionis šiame uždavinyje, nes jie yra sėkla, o sėklą reikia ginti.

Arba kai matau kai kuriuos iš mūsų jaunuolių, kurie myli vienas kitą taip, kaip negalvojama, kad šiandien dar įmanoma, taip tyrai, intensyviai ir kartu skaidriai, atvirai visiems, matau juose patį įtikinamiausią ir užkrečiantį atsakymą problemoms, kurios pripildo diskusijas apie mūsų laikmečio moralę. Leiskite man paskaityti, ką rašo vienas mūsų 24 metų vaikinai vienam draugui: “Aš ją myliu. Ir myliu Kristų, taip, galiausiai galiu išstarti, kad Jį myliu! Myliu Jį ir noriu Jam duoti viską... noriu duoti viską dėl Jo Karalystės, noriu praleisti likusį savo gyvenimą dėl Jo Karalystės, nes esu laimingas, nes esu dėkingas. Jis mane užkariavo. (...) Ir tai įvyko per ją. Myliu Jį per ją ir myliu ją taip stipriai, nes suprantu, kad man ją davė Jis. Pasaulis man pasikeitė, aš pasikeičiau. Viskas yra panašiai kaip anksčiau ir vis dėlto viskas yra nauja. (...) Tu žinai, aš tiek daug laiko gyvenau, kankinamas troškimo matyti Jį esantį kūne, kūne, kurį galėčiau matyti ir liesti... o paskui pražydo gėlė. Netikėtai. Ir Tėvo Meilė išplieskė mano širdyje ir mano gyvenime. Dabar myliu gyvenimą, taip stipriai jį myliu, kad myliu net visa tai, ką iškentėjau, taip, myliu tai, myliu savo kančią, nes tai buvo kančia verta, kad ją patirčiau: mano kančia buvo

kankinantis troškimas pamatyti Įsikūnijimą, pamatyti Kristų, įsikūnijantį mano gyvenime... Tai reiškia gyventi. Tai yra Gyvenimas”.

Sakramentalios draugijos kaip mūsų širdis, judėjimo didingumas yra tas, kad padaro įmanomą tokią meilę, nes vaikas negalėtų kalbėti apie savo meilę merginai tokiu būdu be Kristaus, be žmogiškos patirties, kuri gimsta mūsų draugijoje: tikrai Kristus “išpildo žmogiškumą”. Dievo atsakymas į laikų “krizę” nėra kalba, bet grožio, beginklio grožio įvykis, būtent taip. Kokio grožio? Faktas, kad Begalybė, Dieviškumas gali fiziškai įsikūnyti santykiuose tarp vyro ir moters, perkeisdamas jį ir padidindamas jo meilės gebėjimą tiek, kad paverčia jį Savo atvaizdu, Savo šlove. Ženklo viduje ir per jį Paslaptis realiai tampa jau dabar patiriama tiek, kad per abipusę vyro ir moters meilę, kaip ir tikroje draugystėje, krikščioniškoje bendruomenėje, Begalybė realiai tampa esančia. Vienu žodžiu, šis Grožis yra sutinkamas ženkle, žmogiškoje tikrovėje, kiek tik norime trapioje ir “suvargusioje”, ir vis dėlto joje švyti Esatis, kuri yra ne iš šio pasaulio. Šis ženklas yra Bažnyčia, kurią judėjimas mus išmokė mylėti. Kas gyvena santykiu su šia Esatimi, siekia visą tikrovę užpildyti pozityvumu ir viltimi.

Todėl tavęs klausiu: kaip krikščioniškas liudijimas gali atsakyti šiandien tuštumai ir baimei, kurios grasina atimti gyvenimo skonį?

CARRÓN

1. LIUDIJIMO APLINKYBĖS IR FORMA

“Aplinkybės, kurias Dievas mums duoda patirti”, kalbėjo kun. Giussani, “yra esminis, o ne antraeilis mūsų pašaukimo, mūsų misijos, kuriai mus kviečia, veiksnys. Jei krikščionybė yra skelbimas fakto, kad Paslaptis įsikūnijo viename žmoguje, aplinkybė, kurioje žmogus užima poziciją dėl šio fakto priešais visą pasaulį, yra svarbi pačiam liudijimo susiformavimui” (*L'uomo e il suo destino*, Marietti, Genova 1999, p. 63).

Man atrodo, kad po darbo, kurį atlikome per pastaruosius metus, kaip dabar sakė Davide, galime daugiau suprasti šiuos kun. Giussani žodžius. Kuo labiau žmogus nori gyventi tikėjimą tikrovėje, tuo labiau jam įdomu suprasti, koks yra kontekstas, kuriame gyvena. Ne dėl paprasto domėjimosi sociologija, bet būtent todėl, kad suprastų liudijimo, kurį esame pakviesti liudyti, pobūdį.

Kad suprastume, kokią svarbą turi aplinkybės įvardinant liudijimo, kuriam esame pašaukti, formą, galbūt mums gali būti naudinga dar kartą perskaityti pasakojimą apie klouną ir degantį kaimą, cituojamą kardinolo Ratzingerio jo knygos *Introduzione al cristianesimo (Įvadas į krikščionybę)*, išleistos 1968 m., pradžioje: “Kas šiandien mėgintų kalbėti apie krikščionišką tikėjimą (...) greitai pastebės, koks keblus ir gluminantis yra šis reikalas. Tikriausiai nedelsdamas susidarys įspūdį, kad jo pozicija yra kruopščiai aprašyta žinomoje pasakėčioje apie klouną ir degantį kaimą, papasakotoje Kierkegaardo. (...) Istorijoje pasakojama apie keliaujantį cirką Danijoje, kurį užklumpa gaisras. Direktorius nedelsdamas nusiuntė klouną, jau apsirengusį vaidinimui, pakviesti pagalbos į gretimą kaimą, be kita ko dar ir dėl to, kad buvo pavojus, kad ugnis, plisdama per ką tik nupjautus ir, vadinasi, sausus laukus, palies ir kaimą. Klounas nubėgo uždusęs į kaimą, maldaudamas gyventojų atskubėti į degantį cirką, kad padėtų užgesinti gaisrą. Bet jie klouno šauksmus palaikė tik labai apsikriusiu profesiniu triuku, siekiant pritraukti kaip įmanoma daugiau žmonių į vaidinimą; todėl jam plojo, juokdamiesi iki ašarų. Vargšas klounas norėjo labiau verkti nei juoktis ir bergždžiai mėgino maldauti žmones eiti, aiškindamas jiems, kad tai visai nebuvo apsimestinėjimas, triukas, bet karti tikrovė, kadangi cirkas iš tikrųjų degė. Jo verksmas tik padidino juoką: buvo galvojama, kad jis savo vaidmenį vaidino nuostabiai... Komedija taip tęsėsi tol, kol ugnis iš tiesų pasiekė kaimą ir visa pagalba atėjo per vėlai:

kaimas ir cirkas drauge pražuvo liepsnose. (...) Kas mėgina skleisti tikėjimą tarp žmonių, kurie gyvena ir mąsto šiandien, gali iš tiesų susidaryti įspūdį, kad jis yra klounas, (...) kuris šiandieniniam pasauliui prisistato, susisupęs į senovės žmonių rūbus ir mąstymą, ir todėl negali suprasti mūsų epochos žmonių ir būti jų suprastas” (*Introduzione al cristianesimo*, Queriniana, Brescia 2005, pp. 31-33).

Todėl kai kurios tikėjimo skelbimo formos šiandien atrodo tokios keistos, kad į jas nekreipiamas dėmesys, dar daugiau, jos sukelia juoką.

Dabar galime geriau suprasti susirūpinimą, kurį kun. Giussani jautė nuo mūsų istorijos pradžios, nuo pat tada, kai pradėjo: kai niekas negalėjo įsivaizduoti, kas atsitiks, kai bažnyčia dar buvo sausakimšos ir tikėjimas atrodė esąs “ant bangos”, kai visos katalikiškos asociacijos turėjo labai daug narių, kun. Giussani buvo įvardinęs – tarsi pranašas – problemą. O kad ir jis neatrodytų kaip klounas, iš karto stengėsi parodyti gyvenimo sąryšį su gyvenimo poreikiais. Nėra taip, kad 6-me dešimtmetyje nebuvo skelbiamas tikėjimas – Bažnyčia tą ir toliau darė – bet daugelis jau tada jo nebesuvokė kaip susijusio su gyvenimo poreikiais. Būtent todėl daug mokinių, kuriuos kun. Giussani sutikdavo Berchet licejuje, nepaisant to, kad buvo kilę iš krikščioniškų šeimų, buvo apleidę tikėjimą. Kun. Giussani savo kailiu išbandė istorinių aplinkybių svarbą savo liudijimo susiformavimui. Jis, labai gerai išmanęs krikščioniškąją doktriną, turėjo savęs klausti apie adekvačiausią būdą perduoti tiesą, visų laikų tiesą, kontekste, kuris greitai keitėsi.

Pasaulis, kuriame esame pašaukti gyventi tikėjimą, yra visiškai skirtingas nuo praeities, taip pat ir nesenos. Tai pasaulis, kuriame progresuoja sekuliarizacija, akivaizdybių griūtį mato visi. Prie to prisideda, kaip pasekmė, pasyvumas, sąstingis ir nuobodulys, kurie atrodo nenugalimi ir kurie labai apsunkina tikrovės atpažinimą. Ši situacija yra didžiausias iššūkis, su kuriuo šiandien susiduria tikėjimas, krikščioniškoji žinia. Tai iššūkis, kuris tenka visų pirma mums. Jei atsitinka taip, kad tikėjimą ir mes suprantame kaip kvailiojimą, jei visų pirma mes nesugebame jo suvokti kaip susijusio su gyvenimu, tai ir mūsų susidomėjimas juo pradės slūgti. Įsivaizduokite kitus!

Kiekvienas mūsų yra verčiamas atsakyti į šią situaciją, kurioje jis atsiduria ir kuri jį provokuoja. Išties, sakydavo kun. Giussani, “patirtis yra subjekto susidūrimas su tikrove, tikrove, kuri kaip esatis jį kviečia ir jį klausia (“sukelia jam problemų”). Žmogiškoji drama glūdi atsakyme į šį suprobleminimą (“atsakomybė”), ir atsakymą akivaizdžiai pateikia subjektas. Subjekto jėga slypi jo savimonės, tai yra, suvokimo, kad jis turi vertybių, apibrėžiančių jo asmenybę [tai, ką turi brangiausio], intensyvume. Taigi šios vertybės suteka į aš iš išgyventos istorijos, kuriai pats aš priklausau. (...) Radikalus subjekto genialumas glūdi priklausymo suvokimo jėgoje. Todėl Dievo tauta tampa nauju kultūrinio akiračiu kiekvienam subjektui, kuris jai priklausau” (*Il senso di Dio e l'uomo moderno*, Bur, Milano 2010, pp. 131-132). Todėl nuo to, kaip atsakome į dabarties iššūkius, “suprantame, ar ir kiek išgyvename priklausymą, kuris yra visos kultūrinės raiškos gilios šaknys” (L. Giussani, *L'uomo e il suo destino*, op. cit., p. 63).

Kun. Giussani įvardija du būdus išgyventi priklausymą, iš kurio kyla du kultūriniai pavidalai, su kuriais krikščionybė pasirodo pasaulyje: tikėjimas ir etika, tikėjimo įvykis ir etinės vertybės. Bažnyčia, jis sakė 1997 m., daugeliu atvejų “veikia (...) pasaulio akivaizdoje, nesakau, kad pamiršdama, bet laikydama savaime suprantamu ir akivaizdžiu (...) dogmatinį krikščionybės turinį”, tai yra, “tikėjimo įvykį” (*ibidem*, pp. 63-64), susiaurinamą, “iki abstraktaus *a priori*, kuris priimamas ir apsistoja žmogaus galvoje” (*ibidem*, p. 67), įsikibdamas į etiką, į vertybes. Tarsi sakytume: “Kas yra tikėjimas, jau žinau, dabar turiu rūpintis tuo, ką turiu daryti”. Tokiu būdu, beveik nesąmoningai, tikėjimo turinį laikydami savaime suprantamu, pasislenkame prie etikos. Tuomet kultūrinis krikščionybės pavidalas nebėra tikėjimo įvykis, bet vertybės.

Atsakydamas į gyvenimo iššūkius, nė vienas iš mūsų negali išvengti atsakymo, kas jam brangiausia, koks yra glaustas jo savimonės turinys: ar tikėjimo įvykis, ar moralinės vertybės.

Mane stebina, kiek ši elgsena, kurią taip dažnai aptinkame savyje, tai yra, kad tikėjimo įvykį laikome savaime suprantamu, neatsako, dar daugiau, prieštarauja elementariai gyvenimo patirčiai, ką mums nuolatos liudija, pvz., kai kurios dainos, kaip Minos daina, kurios ką tik klausėme, *La mente torna* (žodžiai G. Mogol, muzika L. Battisti). Ką ji sako? Kad kai tu atvyksti, kai atvyksta tu, “atmintis sugrįžta”; kad kai “man kalbi tu”, aš esu aš. Prisimenate, kai citavome Guccini? “Nesu, kai tavęs nėra” (*Vorrei*, žodžiai ir muzika F. Guccini). Tik kai tu esi, mane ištrauki iš mano minčių. Tai yra, kito “tu” yra tokia aš formavimosi dalis, kad pažadina savimonę, kurios padedamas aš žvelgia į viską. Taigi būtent santykis su tam tikru “tu” padaro įmanoma, kad tikrovė gyvenama visiškai kitokiu, tikresniu būdu, nulemtu naujos savimonės, kurią jis pažadina mumyse. Todėl priklausymas tam “tu” apibrėžia kultūrinę poziciją. Bet kas, kas klausosi dainos, nedelsdamas supranta, ką turi brangiausio žmogus, kuris ją sukūrė: tu, kuris aš paverčia tikru aš, pagaliau aš.

Elementari gyvenimo patirtis parodo, kiek man reikalingas tu, kad būčiau pačiu savimi, kad būčiau aš. Viešpats, kuris mus sukūrė, gerai žino, kiek jo Tu yra būtinas mūsų aš. Mėgindama leisti pažįstama žmogui, Paslaptis “pasilenkė” prie šios elementarios patirties. Išties, kad užmegztų santykį su mumis, ji tapo patiriama pagal patirties formą, kuri mums būdinga, santykio su tu formą, kad per ją kiekvienas žmogus suprastų Paslapties Tu svarbą sau, savo gyvenimui. Pasilenkdamas prie žmogiškojo bendravimo būdo, Dievas įžengė į tikrovę, pakviesdamas Abraomą, kad sukurtų vieną aš, visą persmelktą Jo esaties, esaties, kurios Mesopotamijos gyventojai, Abraomo amžininkai, negalėjo net įsivaizduoti – kaip per Meeting’ą sakė mūsų draugas profesorius Giorgio Buccellati – jie negalėjo lemties, likimo vadinti tu.

Ką visa tai reiškia? Kad Abraomo pasirinkimas įnešė į istoriją naują, todėl tikėjimas nėra paprasčiausiai kažkoks priedas, apeigos ar pasišventimo praktika, bet yra sudėtinė mūsų aš, mūsų buvimo tikrovėje dalis. Priežastis, kodėl viskas prasidėjo nuo Abraomo, yra Dievo troškimas: “Padarykime taip, kad vienas žmogus gyventų Mūsų patirtį savojo aš gelmėse, kad galėtų pamatyti, kas yra aš, kurį Aš sukūriau. Bet jeigu šios mano Esaties patirtis nevirpa tokio žmogaus kaip Abraomas gelmėse, žmogus negalės suprasti, kas jis yra, ir negalės suprasti, kas esu Aš”. Įsivaizduokite, kokią šios Esaties patirtį turėjo išgyventi pranašas Ozėjas, kad ištartų: “Mano širdis neleidžia man to padaryti /mano gailestingumas tau yra per stiprus” (*Oz* 11,8). Šiam Dievui, šiam Tu būdingas toks gyvenimo intensyvumas, kad jis negali į mus žiūrėti, bendrauti su mumis be šio susijaudinimo, be šio virpėjimo, be šio susijaudinimo dėl mūsų likimo. Tokiu būdu jis leido pažinti žmogui, kas yra žmogus, nes niekas negali pažadinti aš kaip matymas Tu, kuris taip jaudinasi dėl jo likimo. Tuomet nestebina tai, kad tas, ką pažadina šis Tu, gali kaip pranašas Izaijas ištarti: “Tavo vardą minėti ir tavo mokymo laikytis / vienatinis mūsų troškimas” (*Iz* 26,8). Tai reiškia nepalikti savo pačių suvokimo nuošalyje tikėjimo patirties turinio. Jeigu mes jį paliekame nuošalyje, kai sakome: “Aš”, mes priklausysime viskam, tik ne Paslapčiai, kuri įėjo į mūsų gyvenimą. Ir todėl liudysime tik tai, ką sugebėsime padaryti, tai, ką sugebėsime įsivaizduoti, savo pastangas, bet negalėsime aiškiai parodyti savo priklausymo Paslapčiai, kaip atsitiko vienai moteriai, kuri, atvykusi į darbą, susitiko su bendradarbiu, kuris jai pasakė: “Bet kas gi tau atsitiko? Kodėl tavo toks veidas?”. Dar nieko nebuvo padariusi, bet bendradarbio akys pastebėjo, kad ji kitokia.

Būtent dėl to, keldami sau klausimą per atostogas: “Kada savo patirtyje pastebėjome ir atpažinome esatį žvilgsnyje?”, nekėlėme klausimo vizijų regėtojams, žmonėms, ieškantiems nežinia kokios mistinės patirties, bet kvietėme atsakyti tuos, kas pastebėjo, kad žiūri į

tikrovę naujai, tuos, kuriems tikėjimo patirties turinys nėra savaime suprantamas dalykas. Be šios naujovės, be šios įtakos mūsų žvilgsniui tikėjimas galiausiai susiaureja iki kažkoko pasišventimo dalyko, kuris neapibrėžia buvimo tikrovėje būdo, neapibrėžia gyvenimo.

Kad pasiektų Savo tikslą, mums aiškina Giussani, “Dievas (...) neįsikiša iš išorės kaip gniuždanti sąlyga, kaip įstatymų grotos, kalėjimas, kuriame reikia kalėti, bet iškyla iš vidaus, kaip versmė, gelminė draugija, be kurios negalėtume nieko padaryti. Iškyla iš mūsų egzistencijos vidaus, nes yra sudėtinė mūsų dalis, ir reikia jį nešti į dalykus, iš kurių sudarytas gyvenimas, nes kitaip [gyvenimas] nebūtų gyvenimas. Reikia jį atrasti ir jį sekti egzistencijos tikrovėje, nes Jis yra gyvųjų Dievas, ir egzistencijos tikrovė be Jo būtų schematiška ir formali daiktų regimybė. Tokiu būdu esame kviečiami patirti, kokia yra žmogiškumo prasmė, kurią primena ir kuria Jo atsiskleidimo būdas, Jo esatis istorinėje egzistencijoje” (*Alla ricerca del volto umano*, Bur, Milano 2007, p. 31).

Dar kartą perskaitydamas Izraelio tautos istoriją, kaip dar kartą skaitydamas Bažnyčios, tos tautos įpėdinės, istoriją, kun. Giussani mums nuolatos siūlo dvi galimybes. Kiekvienas iš mūsų, kaip tada, taip ir dabar, yra pastatomas priešais aiškiai alternatyvą: “Įstatymų grotos” arba “esatis patirtyje”.

Bet jeigu tikėjimo įvykis, jo dogmatinis turinys yra laikomas savaime suprantamu, ir viskas susiaurinama tik iki paaiškinimų arba iki dialektikos arba iki etikos, kokį susidomėjimą mumyse jis dar galės sukelti? Nesugebės sudominti mūsų nė minutės. Kadangi nė vienas mūsų mėginimas negali sukurti žmogiškos naujovės, per kurią Kristus mus sužavi ir mus sudomina Savimi. Abraomas niekada nebūtų galėjęs sukurti tokio aš kaip jo, jeigu Paslaptis nebūtų ėmusis iniciatyvos, patraukdama jį prie Savęs. Lygiai taip pat Jonas ir Andriejus nebūtų galėję sukurti tos žmogiškos naujovės, kuri įsitvirtino jų gyvenimuose dėl susitikimo su Kristumi. Šiandien vis labiau kiekvienas žmogus, kiekvienas iš mūsų ir tie, kuriuos sutinkame, visi atsidiuriame priešais tą patį svaigulį: ar šiame nihilizme, kuris mus supa, šioje paplitusioje tuštumos situacijoje, kurioje viskas yra vienoda, yra kažkas, kas sugeba mus sudominti, mus patraukti tiek, kad apibrėžtų visą mūsų aš?

Klausimą įvardino Popiežius Pranciškus savo žinioje Meeting’ui: kaip keistos neįautos akivaizdoje, „gyvenimo sąstingio akivaizdoje pažadinti sąmoningumą?“ (Popiežius Pranciškus, *Žinia XXXVI-ajam Meeting’ui tautų draugystės vardan*, 2015 m. rugpjūčio 17 d.).

Tai yra lemiamas klausimas. Į jį turi atsakyti visos vizijos, visi pasiūlymai, taip pat ir mūsų. Išties, kiekvienas iš mūsų kiekviename savo veiksmu vis tiek užima poziciją priešais šį radikalų iššūkį. Kiekvienas atsako, netiesiogiai ar tiesiogiai, į šį klausimą tuo būdu, kaip keliasi rytą, eina į darbą, žiūri į vaikus, ir t.t. Taigi kas galės mus pažadinti iš gyvenimo sąstingio?

2. GROŽIO TRAUKA

Kaip sakėme, elementariai žmogaus patirčiai reikia adekvačios provokacijos, kad jis prabustų; lygiai taip pat žmogui jos reikia, kad atsikratytų savo sąstingio. Kaip pabrėžia kun. Giussani, “pirmą pradė žmogiškoji patirtis” arba religinis jausmas, ta akivaizdybių ir poreikių visuma, dėl kurių aš esu žmogus, “aktyviai egzistuoja tik per provokacijos formą. [...] Tai reiškia per būdą, kuriuo yra skatinama” (*Dall’utopia alla presenza.1975-1978*, Bur, Milano 2006, p. 193). Taigi tikrai radikali problema ta, kad egzistuočiau, kad būtų perduodama adekvati provokacija, kuri galėtų paskatinti realų savivokos atgavimą. Išties, esama tam tikrų susitikimų, kurie dėl provokacijos, kurią išreiškia, priverčia pilnai veikti pirmą pradę mūsų pačių sąmonę, kurie leidžia iškilti mūsų “aš” iš mūsų užmaršties, iš mūsų susiaurinimų pelenų.

Būtent tai leidžia suprasti, kodėl tu, kurie puola į nevirtį dėl dabartinės situacijos, akivaizdoje Popiežius parašė Meeting'ui: “Bažnyčiai atsiveria žavingas kelias, kaip buvo krikščionybės pradžioje”. Būtent ši situacija jam yra “žavinga” proga.

Kas įtikino Zachiejų, Motiejų, Samarietę, sąvadautoją? Primestų iš išorės įstatymų sąrašas ar Jo skirtingumas? Tą sužinome iš jų reakcijų. Išties, jie sakė: “Tokių dalykų mes niekad nesame matę” (Mk 2,12). Arba: “Niekados žmogus nėra taip kalbėjęs” (plg. Jn 7,46). Juos patraukdavo patirtis, kurią išgyvendavo su Kristumi – “dogmatinis krikščionybės turinys, jos ontologija”, pavartojant Giussani posakį - kuri perduodavo Jo asmens paslaptį, ne vertybes, ko netgi jo mokiniai nesugebėdavo suprasti: “Jei tokie yra vyro ir žmonos reikalai”, sakydavo, jam pasiūlius santuokos neišardomumą, “tai neverta vesti” (plg. Mt 19,10). Kodėl dar eidavo paskui jį? Ir kodėl Jėzaus keistumo jie nesuvokė kaip klouno keistumo? Pakaktų paskaityti Evangeliją, keliant šį klausimą, kad visa tai atrastum iš naujo.

Ar tik nėra, kaip sako Giussani, tikėjimo įvykio laikymas savaime suprantamu ir pasistūmėjimas etikos link toji priežastis, dėl kurios krikščionys kitų suvokiami kaip klounai? Galime ginti teisingą doktriną ir ją išreikti visų akivaizdoje, o kitas gali nesijausti nė trupučio paveiktas, gali nė trupučio nepakeisti savo požiūrio į mus. Galime išreikti visas savo šventas ir neliečiamas priežastis, galime priminti kad ir teisingas etines vertybes, nesugebėdami pastumti kitų nė vieno milimetro: dar daugiau, jie mus regi kaip klounus. Krikščionybė, susiaurinta iki vertybių ar įstatymų, kurių reikia laikytis, visumos jiems atrodo kvailiojimas, o mes, krikščionys - klounas, cirko dalis.

Ar yra kažkas, kas gali iš esmės pakeisti šią situaciją? Ar yra kažkas, kas gali mus paveikti ir paveikti kitus iki gelmių, persmelkti juos iki kaulų smegenų, kad jie nustotų krikščionybę laikyti kvailiojimu? Taip, yra. Ir tuomet taip pat ir šiandien, kaip Jėzaus laikais, krikščionis nustoja būti tapatinamas su klounu ir “priverčia” tą, kuris jį sutinka, pradėti procesą, kuris neaišku, kur jį nuves. Man vienas draugas kunigas, gyvenantis Anglijoje, papasakojo: “Viena mama, kurią matau išeinant po mišių su mažu, pusantrų metų vaiku, man sako: “Norėčiau pakalbėti su jumis apie Krikštą”. Nebuvau jos anksčiau niekada matęs. Po poros savaičių einu pas ją į namus ir pradėdame kalbėtis. Kaip labai dažnai atsitinka Anglijoje, tėvai nebuvo susituokę. Vaikas buvo pradėtas *in vitro* (mėgintuvėlyje); taip pat sužinau, kad jie turi dar vieną užšaldytą embrioną [tokia yra situacija: vaikas šaldiklyje!]. Aš sau sakiau: žinoma, negaliu šiai porai sudaryti visų teisingų dalykų, kurių ji nepadarė, sąrašo, ir vis dėlto moteris atėjo su manimi susitikti dėl šio tokio susidomėjimo, tai akivaizdu. Tuomet jos klausiu: “O kodėl tu atėjai?”. O ji: “Iš tiesų aš vaikystėje buvau pakrikštyta, gyvenau kaip krikščionė, buvo gražu: mokykla, bažnyčia, bet paskui mečiau. Ir vis dėlto norėčiau šito dalyko savo vaikams”. Aš jau ketinau išeiti, kai sustojau ir tariu jai: “Aš suprantu, kad tavo vyras sirgo, kad turėjote daug problemų, bet norėjau tau pasakyti vieną dalyką: žinok, kad Dievas iš tiesų niekada jūsų neišleido iš akių, nėra taip, kad jis suklydo, pamiršo ir nežiūrėjo į jūsų pusę; kaip tau būna su tavo vaiku: daug kartų jis nesupranta tavo veiksmų, dalykų, kuriuos tu leidi, bet iš tiesų tu matai jame esantį gėrį; taip pat ir Dievas į tave visada žiūrėjo, tu jam labai rūpi ir jis nori padaryti kažką didinga tavo gyvenime ir tavo šeimos gyvenime per skausmus ir dalykus, kurie tau atsitiko”. Toji moteris pravirko ir po to pradėjo eiti į bažnyčią kiekvieną sekmadienį. Aš supratau, kad negalėjau žiūrėti paprasčiausiai į etinių klausimų, kurių ji nesilaikė, sąrašą, nes esmė buvo, kad ji galėtų surasti galimybę savajam gyvenimui, kaip ir įvyko; o visa kita pamažu išsispręs”.

Man atrodo, kad tai yra pavyzdys, kaip pradėti santykį su kitu nuo tikėjimo turinio, o ne nuo etikos.

Po to vienas draugas kunigas papasakojo kitą epizodą: “Viena ponija man parašė elektroninį laišką, kuriame sakė: “Norėčiau priklausyti parapijai”. Einu pas ją į svečius ir sakau jai: “Kodėl nori priklausyti parapijai?”. “Nes noriu šito dalyko sau ir savo vaikams”.

“O ką reiškia, kad nori priklausyti parapijai? Esi katalikė?” „Ne”. „Esi anglikonė?” „Ne, iš tiesų nesu net pakrikštyta”. „A, na gerai, tuomet [kaip dažnai būna] tavo vyras turbūt yra krikščionis ir tu per jį artėji prie tikėjimo”. „Ne, ne, mano vyras nėra katalikas, nėra anglikonas, jis irgi nekrikštytas”. „Tuomet pakrikštyti jūsų tėvai? Kažkoks ryšys su Bažnyčia turbūt yra. Vienu žodžiu, kodėl nori ateiti?” [labai smalsauju]. „Pasakysiu tau tiesą. Aš esu profesionali vaikų auklė ir mano mama taip pat, kiekvieną dieną mes surenkame aštuonis, dešimt vaikų mano mamos name, kuris yra didelis, ir prižiūrime juos, kol jų tėvai dirba. Per kelerius darbo metus mačiau, kad vaikai iš tavo mokyklos ir iš tavo parapijos yra kitokie, ir jų tėvai yra kitokie; ir tuomet aš noriu šito dalyko sau. Ką turiu daryti?”. Pasakiau jai: „Supažindinsiu tave su keliomis mamomis, jei nori, gali ateiti į bendruomenės mokyklą, yra taip pat žmonių, kurie ruošiasi Krikštui, tuomet pasižiūrėsime. Gali ateiti ir į mišias, jei nori”. „Iš tiesų, aš galvoju, kad negaliu eiti į mišias, kad draudžiama, nes aš nesu katalikė; bet, tiesą sakant, slapčiomis nuėjau į jas du kartus”. „Ir kas atsitiko?”. „Savaitė buvo kitokia, nes tos giesmės, tie dalykai... labai daug dalykų nesuprantu, bet galbūt suprantu vieną dalyką ir jis mane maitina visą savaitę”. Aš galiu sutikti, kad yra žmonių, kurie sugrįžta į tikėjimą, nes nebeturi išankstinės nuostatos ir tikėjimas nebėra savaime suprantamas, bet čia kitaip, nes tie žmonės, su kuriais susitinku, net negali jo laikyti savaime suprantamu paprasčiausiai todėl, kad nežino, kas tai yra, ir todėl negali net turėti išankstinės nuostatos”.

Kai šis kitoks gyvenimas yra aptinkamas, jis sukelia nuostabą, kaip ką tik matėme; arba, kaip mums pasakojo tėvas Ibrahimas, vienas musulmonas ateina prie Aleppo pranciškonų vienuolyno šulinio ir sako tėvui Ibrahimui: „Tėve, žiūrėdamas, kaip žmonės ateina pasisemti vandens šypsodamiesi, su didele ramybe širdyje, nesipykdam, nekeldami balso... Aš, apkeliavęs visą Aleppą ir matęs, kad vienas kitą žudo, kad galėtų pasisemti iš šulinio, stebiuosi: jūs esate pilni ramybės, džiaugsmo (...), jūs esate kitokie“ („Kritaus kvapas tarp bombų“, *Tracce*, n. 8/2015, p. 26).

Tą pačią nuostabą mums paliudijo vienas draugas, kuris gyvena Kalifornijoje ir kuris pasakoja: „Dirbu su žmonėmis, kurie neįgalūs nuo gimimo, ir su išgyvenusiais karą, kuriems jis sukėlė sunkių padarinių; kiekvieną dieną susiduriu su žmogaus ribotumu, fiziniu ir taip pat protiniu ribotumu. Viena keturiasdešimties metų moteris, praleidusi visą gyvenimą kariuomenėje, patyrė taip pat ir fizinį smurtą, todėl per pastaruosius penkiolika metų savo gyvenimą apibūdino kaip paveiktą nejautos. Dėl šių traumų jai buvo neįmanoma palaikyti teigiamo santykio su tikrove: ji negali eiti apsipirkti į prekybos centrą, nes, kai vaikšto tarp parduotuvės lentynų bijo, kad kažkas ją užpuls; negalėjo išsaugoti darbo; prabudavo trečią nakties ir girdėdavo čiulbant paukščius: „Ėjau iš proto, būčiau juos visus užmušusi! Tai nepakenčiama”. Prieš mėnesį, praėjus vieneriems metams nuo tada, kai esame kartu su ta moterimi, dirbdami su ja (tai yra, mokydami darbo) ir gyvendami gyvenimą su ja, ji mums pasakė: „Prabundu trečią valandą nakties; dar nesugebu užmigti, bet dabar pradėdau mylėti, su meile žiūrėti ir į paukščius, kurie gieda. O kodėl? Todėl, kad į mane buvo pažiūrėta žvilgsniu, kuris pažadino visą mano širdies laukimą”». Draugas iš Kalifornijos pridėjo: „Ši moteris nėra iš judėjimo, bet pavartojo šiuos žodžius: „Mano širdis dabar yra gyva”. Kodėl? “Todėl, kad pamačiau kažką, kas pažadino manyje visą galimybę būti pačia savimi”. Šių metų grožis, ypač susitikimas su Popiežiumi, man leido suprasti, kad vienintelė atsakomybė, kurią turiu, yra gyventi gyvenimą šioje traukoje, kuri mane pasiekė, o visa kita padarys Jis, nes būtent Jis keičia kito gyvenimą. Prieš keletą savaitių aš ir viena mano kolegė buvome pakviesti į konferenciją pakalbėti apie mūsų veiklą. Įprastai per pristatymą pasakoma, ką padarei, ką darai ir kokius diplomus turi. Taigi žmogus pradeda pristatyti, kas mes esame, kompaniją, kuriai dirbame, bet tam tikru momentu sustoja ir sako: “Vis dėlto tai, kas yra Guido ir Nancy, yra to, ką mes darome, esmė”. Tai mane sujaudino,

tai yra išjudino: aš paprasčiausiai gyvenau – ir tai įspūdinga – nesakydamas kalbų, ir kažkas, kas nieko apie mane nežinojo, galėjo pasakyti: “Aš į tave žiūriu dėl širdies, kurią parodai, kuri yra ištakos to, ką ir mes darome”. Kad matydamas tave, kažkas sakytų: “Aš susitapatinu su širdimi, kurią tu parodai”, manau, kad yra pats didžiausias liudijimas, kurį galima liudyti ir kuris gimsta iš to, kad gyvenama susitikimo su Kristumi traukoje”.

Kas pakeitė šią moterį, pasmerktą gyventi iškreiptu būdu savo santyki su tikrove? Naujiena, kuri įėjo į istoriją su Abraomu, kuri pasiekė mus ir skelbia apie save per mus, beveik nedarant nieko ypatinga. Mes ją jai dovanojame, paprasčiausiai gyvendami su ja. Rezultatas yra paprastas: “Pradedu mylėti netgi paukščius”, tuos pačius, kuriuos anksčiau norėjo nužudyti. Tai reiškia, kad Esatis, kuri veikia per mus, geba keisti gyvenimą: yra tokia svarbi, kad be jos, kaip sakoma kitoje Minos dainoje, viskas prarandama: “O jeigu rytoj (...) netikėtai prarasiu tave / būsiu praradusi visą pasaulį, ne tik tave” (*E se domani*, žodžiai G. Calabrese, muzika C.A. Rossi).

Be šio Tu aš praranda visą pasaulį. Praranda viską. Bet mes, sako kun. Giussani, galvojame, kad vis tai yra kaip pasaka! “Kai žmogus atsikelia rytą, kai jis turi sunkumų ar nusivylimų, nerimo ar nesklandumų, Kito, kuris lydi [gyvenimą] (...), kuris nusileidžia iki jo [tokio, koks yra], kad jį grąžintų jam pačiam, įvaizdis yra lyg sapnas” (L. Giussani, *Alla ricerca del volto umano*, op. cit., p. 27). Todėl kiekvieną akimirką kiekvienas iš mūsų atlieka testą: atliekamas veiksmas parodo, ar jam dogmatinis tikėjimo turinys yra realus faktas ar pasaka, sapnas. Tai apibrėžia, kam mes priklausome. Galime būti ir išsiblaškę, galime likti su visais savo ribotumais, bet Faktas veikia per mus, jei mus apibrėžia tikėjimo turinys. Jį nešame savyje taip, kad jis pažadina kituose meilę tikrovei.

Taigi, kai negyvename santykio, kupino meilės tikrovei, kai apsunkiname sau gyvenimą ir suvokiame santykį su tikrove kaip prievartą, taip yra ne todėl, kad paukščiai yra bjaurūs ar aplinkybės yra prieš mus, nėra dėl ligos ar todėl, kad vadovas ar kuris kitas jo vietoje mūsų nesupranta arba kad viskas yra neteisinga ar blogai. Ne, ne! Problema yra ta, kad trūksta Tu, to Tu, kuris padaro įmanoma, kad viskas - viskas! – taptų draugais, netgi paukščiai, kuriuos toji moteris anksčiau norėjo užmušti.

Ką parodo šie liudijimai? Kas sutiktiems žmonėms neleido krikščionybės suvokti kaip kvailystės, o krikščionių kaip klounų? Gyvenimo naujovė, kurią jie aptiko savo gyvenime. Kas pasaulio cirke su visais jo aktoriais, su visais jo klounais, su visomis madingomis interpretacijomis, šiame pasaulyje, kuriame viskas yra “skysta” – kaip sako Baumann’as – kuriame vienas dalykas vertas kito, yra toks galingai realus, toks patrauklus, kad mus užvaldo visiškai, kad nesinori to prarasti?

„Žmogus atpažįsta savo paties tiesą“, pabrėždavo kun. Giussani, „per grožio patirtį, per skonio patirtį, per atitikimo patirtį, per jos sukeltos traukos patirtį, traukos ir visiško atitikimo, ne visiško kiekybiškai, bet visiško kokybiškai! (...) Tiesos grožis yra tai, kas man leidžia pasakyti: “Tai tiesa!”“ (*Certi di alcune grandi cose. 1979-1981*, Bur, Milano 2007, pp. 219-220). Trauka reiškia: „Tave patraukiu prie“, tai yra, tu esi patraukiamas nuo savęs prie kito.

Todėl jis sakė, kad “šiandienos žmogui, aprūpintam tokiomis veiklos galimybėmis, kokių niekada nebuvo per istoriją, ypatingai sunku suvokti Kristų kaip aiškų ir tikrą atsakymą į savo paties sumanumo prasmę. Dažnai institucijos iš esmės nepasiūlo tokio atsakymo. Tai, ko trūksta, nėra žodinis ar kultūrinis žinios kartojimas [nepakanka doktrinos, nors ir įnirtingai kartojamos, kaip nepakanka dalykų, kuriuos reikia padaryti, sąrašo]. Šiandienos žmogus galbūt nesąmoningai laukia susitikimo su žmonėmis, kuriems Kristaus faktas yra tokia esanti tikrovė, kad jų gyvenimas pasikeitė, patirties. [Tai, kas sužlugdo klounų cirką, yra Kristaus tikrovė, tokia esanti tikrovė, kad ji keičia žmonių, kurie sutinkami savajame kelyje, gyvenimą]. Būtent susitikimas su žmogiškumu gali sukursti šiandienos žmogų:

įvykis, kuris būtų pradinio įvykio aidas, kai Jėzus pakėlė akis ir pasakė: “Zachiejau, greitai nulipk, ateisiu pas tave į namus” (L. Giussani, Kalba Sinode, 1987; iš Id., *L'avvenimento cristiano*, Bur, Milano 2003, pp. 23-24).

Kur galima surasti šį grožį, kuris mane traukia, pažadindamas mane patį? Kaip gali būti vėl atrastas aš, pradingęs nuobodulyje ir sąstingyje? Mums tai galutinai paaiškino kun. Giussani: “Žmogus atranda patį save gyvame susitikime, tai reiškia, esatyje, su kuria susitinka ir kuri skleidžia trauką, tai yra, esatyje, kuri yra provokacija sau. Skleidžia trauką, tai reiškia išprovokuoja faktą, kad mūsų širdis su tuo, kas ją sudaro, su [visais] poreikiais, kurie ją sudaro, yra, egzistuoja. Ta esatis tau sako: “Egzistuoja tai, iš ko sudaryta tavo širdis; matai, pavyzdžiui, manyje egzistuoja”. Tik tai sukelia trauką ir provokaciją mūsų pačių gelmėse” (*L'io rinasce in un incontro. 1986-1987*, Bur, Milano 2010, p. 182).

Susitikimas su šia esatimi paskleidžia trauką, įžiebia kibirkštį.

3. KIBIRKŠTIS

„Tiesa“, dar sako Giussani, “yra kaip gražios moters veidas, negali nesakyti, kad graži, nesugebi! [įsitvirtina] Bet, palikime palyginimą, tiesa yra dalykas, kuris neišvengiamai įsitvirtina. Žmogus turi vieną akimirkos dalį, dėl kurios širdis susijaudina. Būtent tai vadinau kibirkštimi. (...) Ta kibirkštis, ta nuojauta, kad tai tikra tau, galbūt menka, galbūt visa miglota, neaiški – bet klaidinga sakyti neaiški [pasitaiso]; nebuvo neaiški; bent truputį buvo kibirkštis, todėl nėra neaiški –galbūt “labai nepastebimai” sukėlė emociją ar susijaudinimą, kurių apimti net ir nesąmoningai “pajutome padėką ir likome nustebę dėl to, kas įvyko”, kaip sakėte. Tai reiškia, kad toji kibirkštis privertė iškilti dvasios neturtą, galbūt dvasios neturto fragmentą, gabalėlį, kaip dulkės dalelę. Toji kibirkštis buvo tarsi ugnis, nuodėgulis, kuris pasiekė kaulą, apnuogino mūsų kaulą, tai yra mūsų širdį, perėjo per kūną ir sukūrė dvasios neturto, širdies paprastumo akimirka, patirtį (“dėkingi ir nustebinti dėl to, kas atsitiko”)“. Kun. Giussani baigia taip: “Kibirkštis, ši kibirkštis yra naujo savo ištakų suvokimo pradžia” (*Certi di alcune grandi cose. 1979-1981*, op. cit., pp. 207-208, 215).

Kai kažkas aptinka šią kibirkštį mumyse, nustoja mus laikyti klounais.

Vienas architektūros studentas rašo: “Ruošėme parodą apie Florencijos katedrą. Architektas, kuris ją projektavo ir turėjo dirbti su mumis visą savaitę iki Meeting'o, kai mes atvykome į Parodų centre esantį savo stendą, mus priima taip: “Sveiki, vaikinai, aš nesu iš CL judėjimo, man pavedė parengti šią parodą ir aš esu čia, kad dirbčiau su jumis”. Vos tik pabaigė sakyti šitą sakinį, apsivelka šortus ir pradeda dirbti kartu su mumis: tapo, perstatinėja sunkius daiktus, daro stiukus... Tą patį vakarą eina kartu su mumis valgyti ten, kur susirenka visi savanoriai. Dirba su mumis, valgo su mumis ir tai tęsiasi visas penkias dienas. Iš to gimsta gražus santykis. Sekmadienį praneša, kad jam reikia grįžti į Florenciją dirbti ir kad nebegrįš. Bet mūsų dideliame nustebime antradienio rytą jis Parodų centre, pasiruošęs dirbti, laimingas. “Vaikinai, grįžau, nes jutau per daug didelį ilgesį! Niekada nemačiau taip dirbančių žmonių. Jūs turite kažką, ko kiti neturi. Turėjau daug išankstinių nuostatų apie CL, prieš čia atvykdamas, bet aš buvau susitelkęs į vieną dalyką, nežiūrėdamas į visa kita”».

Kitas žmogus pasakoja: “Per septynias atostogų dienas kiekvienas turėjo galimybę atsidurti akistatoje su faktu, kad tarp mūsų atsirado kitas matas ir, kai tai įvyksta, neįmanoma to nepastebėti. Tą pastebėjo ir trys draugai kinai, kurie mokosi pas mus universitete pagal dvejų metų kultūrinių mainų programą ir su kuriais susipažinome prieš kelis mėnesius. Jie liko nustebinti viso to, kas įvyko. Pirmiausia to fakto, kad įmanomas toks artumas tarp geografiškai labai tolimų žmonių. Jiems niekada nebuvo atsitikę, kad būtų taip priimti ir apkabinti, kaip šį kartą. Jie pamatė veikiančią “artimo meilę, kuri juos sujaudino”. Matteo pasakė, kad pagal tai, ką pamatė, skirtumas tarp katalikų judėjimo ir

budizmo yra tas, kad katalikų tikėjimas yra gyvenimas, ne atliktinų ritualų eilė, ir kad jį daug labiau traukia šitas gyvenimas, kurį pamatė veikiantį”.

Viena draugė iš universiteto praleido visą vasarą kartu su kitais draugais, pakviesta savo dėstytojo dalyvauti viename projekte. Vieną dieną savo draugams pasiūlo: “Bičiuliai, yra vienas labai gražus dalykas, kurį jūs būtinai privalote pamatyti”. Tai buvo Riminio Meeting’as. Štai kas įvyko: “Dėl visos draugystės, kuri gimė, jie atvyko ir liko nustebinti; nustebinti, matydami, kad ir aš pati, nors žinau Meeting’ą, buvau nustebusi, nes į jį žiūrėjau jų akimis. Buvo neįtikėtina diena, pilna susitikimų. Jie buvo labai patenkinti. Kai buvome automobilyje, grįždami atgal, graikė mergina į mane žiūri ir man sako: “Bet kas tiems žmonėms?”. Aš jai atsakau: “Nežinau. Kas gi jiems? Pasakyk man tu”. O ji: “Jie laisvi. Jie laimingi”. O paskui: “Tų, kuriuos man pristatei, žvilgsnyje yra lyg žaismas. Jų žvilgsnyje žaismas ir jie laisvi kaip maži vaikai”. Ir toliau primygtinai prašė, kad aš jai paaiškinčiau, kas yra tas žaismas akyse, kurį ji matė. Tuomet jai pasakiau, kad tai buvo tas pats klausimas, kurį sau uždaviau aš, kai susipažinau su jais: kas yra šis žaismas? Ir taip jai papasakojau, kas atsitiko man, kaip aš atsiverčiau, jai pasakiau, kad tie žmonės yra katalikai. Ji liko lyg stabo ištikta. Ir pridūrė: “Bet tuomet krikščionybė yra susitikimas! Nes man nepatinka taisyklės, bet tai, ką sakai tu, yra susitikimas ir aš paskui tą žaismą tose akyse sekčiau į pasaulio kraštą, nes jo noriu””.

Jei mūsų jaunoji draugė nebūtų sutikusi netikėtai praleisti kitokios nei įprasta vasaros, nebūtų galėjusi pamatyti to, ką pamatė. O ką ji pamatė? Kaip paveikiamas beveik nepažįstamas žmogus, esantis priešais laisvus ir laimingus žmones, kurių akyse žaismas? Kibirkštis yra jų akyse. “Iš kur atsiranda šis žaismas akyse?”, ji klausė savęs. Iš to, kad jie yra šaunūs? Jų akyse juokiasi dangus, kuris nėra jų. Jie “yra kaip maži vaikai”. Jie nustebinti to dangaus. Kas turi atsitikti, kad suaugusį paverstų tokiu “vaiku”? Ta mergina apie krikščionybę nežinojo nieko, bet sako: “Paskui tą žaismą akyse sekčiau į pasaulio kraštą”. Tai visai ne kvailystė! Visai ne klounas! Tai atsitinka dabar, lygiai kaip prieš du tūkstančius metų.

Komentuodamas Šv. Mato pašaukimą per pastarųjų dienų kelionę į Kubą, Popiežius Pranciškus pasakė: “Jis pats savo Evangelijoje mums pasakoja, koks buvo susitikimas, kuris paženklino jo gyvenimą, mus įveda į “žvilgsnių žaismą”, kuris geba perkeisti istoriją. [Istoriją! Ne tik tą žmogų]. Vieną dieną, kaip ir bet kuri kita, kol jis sėdėjo ant mokesčių rinkimo stalo, Jėzus praėjo ir jį pamatė, prisiartino ir pasakė jam: “Sek paskui mane”. Ir jis pakilo ir nusekė jį. Jėzus pažvelgė į jį. Kokia meilės jėga buvo Jėzaus žvilgsnyje, kad taip išjudintų Matą! Kokią jėgą turėjo turėti tos akys, kad jį priverstų atsistoti! Žinome, kad Matas buvo mokesčių rinkėjas, tai yra rinko mokesčius iš žydų, kad perduotų juos romėnams. Į mokesčių rinkėjus buvo žiūrima neigiamai, jie buvo laikomi taip pat ir nusidėjėliais, ir todėl kiti jų šalinosi bei niekino. Su jais nebuvo galima valgyti, nei kalbėti, nei melstis. Tautai jie buvo išdavikai, kurie atimdavo iš savo žmonių, kad atiduotų svetimiems. Mokesčių rinkėjai priklausė šiai socialinei kategorijai. O Jėzus sustojo, neprašė skubotai pro šalį, pažvelgė į jį neskubėdamas, pažiūrėjo į jį ramiai. Pažvelgė į jį gailestingu žvilgsniu; pažvelgė į jį taip, kaip niekas anksčiau nebuvo žiūrėjęs. Ir tas žvilgsnis atvėrė jo širdį, jį išlaisvino, jį išgydė, jam suteikė viltį, naują gyvenimą kaip Zachiejui, Bartimėjui, Marijai Magdalietei, Petruui ir taip pat kiekvienam iš mūsų” (Popiežius Pranciškus, *Pamokslas*, Plaza de la Revolución, Holguín, Kuba, 2015 m. rugsėjo 21 d.).

Šiandien, kaip ir tada, esama krikščioniško gyvenimo faktų, būdų, kuriuos kiti suvokia ne kaip kvailystę, bet kaip žavingiausią dalyką. Šiuose faktuose turinys ir metodas sutampa. Tai faktai, kuriems nereikia jokios pridėtinės galios, kad įsitvirtintų: pakanka to “žaismo

akyse”, to “žvilgsnių žaismo” traukos. Joks vaistas, joks narkotikas, joks guru, jokia valdžia, jokia sėkmė, jokia strategija nesugeba sukurti šio žaismo akyse.

Tai paskatina sprendimą. “Sprendimą sukuria tik atradimas, kad savąjį aš traukia Kitas, kad manojo aš esmė, mano būtybės esmė, mano širdis yra tapati “būti patrauktam Kito” (...). Būtent šis Kitas yra manojo aš dinamikos, šio mano gyvenimo, šios dinamikos, kuri yra mano gyvenimas, prasmė. Kai sakau: “Aš”, teigiu dinamiką, siekiančią kito, Kito. Kitas yra tai, kas sudaro mano gyvenimo pagrindą, nes Kitas mane traukia ir aš esu tas “patrauktasis”, mano esmę sudaro ši trauka (...) [“Paskui tą žaismą akyse sekčiau į pasaulio kraštą”]. Taigi sprendimas sukuriamas ten, kur žmogus atranda šią savo prigimtį “būti patrauktu”, todėl, kaip sako Šv. Paulius (visuomet cituojamas): “Gyvenu ne aš, o kitas gyvena manyje”. Išties, trauka yra tai: kitas dalykas, kuris gyvena manyje ir kuris man leidžia gyventi. Sprendimas sukuriamas, kai atsiranda šis naujo žmogaus, šios naujovės savivokoje, savęs pajautime, pastebėjimas, šis sąmoningumas. Ir tai yra akimirka, kai žmogus realiai pradeda save – kaip vyras ir moteris pradeda vaiką, ir jį pradeda dėl traukos. Pavyzdys nėra labai vykęs, bet yra pats reikšmingiausias pagal analogiją, kokį tik galima pateikti. Tai tikrai yra savęs suvokimas, kuris ateina iš šio gilaus manojo aš apsikabinimo su Kitu, kurio trauką atrandu, priimu ir pripažįstu. Be širdies paprastumo, be širdies tyrumo, be dvasios neturto tas neįvyksta, nes ten, kur nėra dvasios neturto, ši trauka patiriama, bet nepripažįstama visiškai: yra išlyga, ir tuomet nėra “pradėjimo”” (L. Giussani, *Certi di alcune grandi cose. 1979-1981*, op. cit., pp. 216-218).

Būtent ši dinamika gali mums padėti suprasti sekimo prasmę. Sakau tai, kad atsakyčiau žmogui, kuris manęs klausia: “Ką reiškia sekti?”. Sekti, kaip ir nuspręsti, yra lengva: “Paskui tą žaismą akyse sekčiau į pasaulio kraštą”. Kodėl sekti yra lengva? Nes tai yra pasiduoti traukai, kuri mus paveikė. Problema ta, kad daug kartų mums sekti nereiškia pasiduoti įvykiui, kuris mus paveikė, visiškai sąmoningai suvokiant, kas atsitiko. Mums sekimas tampa tam tikru voliuntarizmu, prisitaikymu prie tam tikrų taisyklių, prie doktrinos, prie vertybių, kurias reikia ginti, visumos. O kun. Giussani mums parodo, kad sekimas yra veiksmas, sprendimas, paskatintas traukos, nes laisvės problema yra ta, ar ji randa kažką, kas būtų taip žavinga, kad sukeltų norą prie to prisišlieti! Todėl yra taip, tarsi kiekviename žodyje, kiekviename iššūkyje, kuris mums iškyla, turėtume nuolatos mokytis tikėjimo prigimties, krikščionybės prigimties, jos ontologijos. Kitu atveju tie patys krikščioniški žodžiai tampa lyg akmenys, kurie mums nieko nebesako. O tam, kad juos suprastum, pakaktų leisti nustebinamiems tų akimirkų, kai įvyksta įvykis, grožis, kaip matėme vykstant stebinančiu būdu Meeting’e, per susitikimą apie Abraomą ir dabarties iššūkius, kai, vos baigęs klausytis smuiko, profesorius Weiler sureagavo, giliai atsidsudamas į mikrofoną. Ir paskui nedelsdamas pridūrė: “Reikia minutės atsigauti...” (“Abraomo pasirinkimas ir dabarties iššūkiai”, *Tracce*, n. 8/2015, p. X). Yra tai! Tai yra akimirka, nuo kurios vėl einama į priekį. Nuo čia vėl pradėdama. Sekimas gimsta iš čia: smuiko trauka paskatino atsirasti tą gilų atodūšį. Lengva! Taip pat ir sekimas, kaip pradinis susitikimas, yra įvykis, kurį turime priimti.

Bet tuomet kodėl mums atrodo labai sunku, jeigu yra taip lengva?

Problema ta, kad mes dažnai priešinamės šiam metodui, kuris yra Dievo metodas. Ir tai tikrai liūdina: nepaisant to, kad atsitinka tokie dalykai, kaip tie, kuriuos ką tik girdėjome, ir kiti, apie kuriuos vieni kitiems pasakojame kiekvieną kartą, kai susitinkame, mes priešinamės ir neišmokstame iš jų. Tai reiškia, kad neseiname. Tai nėra neseikimas manimi – ką tai domintų? -, bet neseikimas tuo, ką Jis daro ir kuo visų pirma aš noriu sekti. Tai yra mūsų problema dėl sekimo: kad mes, nepaisant to, kad nuolatos matome, kad įvykis, susitikimas yra vienintelis metodas, galintis išjudinti aš – yra tai, ką Dievas padarė su Abraomu bei su

Jonu ir Andriejumi – mes ir toliau galvojame, kad yra kitas labiau paveikus būdas, kitas metodas patraukti aš. Tačiau yra labai lengva: pakanka sekti tuo, ką daro Kristus.

„Aną vakarą kalbėjomės su mano kurso draugais apie šeimą, o viena mergina negalėjo suprasti. Ji pasikeitė, kai jai pasakiau, kas atsitiko mano šeimoje. Aš daug kartų bėgau iš namų, pakėliau ranką prieš savo tėvą ir dvejus metus su juo nekalbėjau. Tai, kas pakeitė mano šeimą, nebuvo įstatymai ar revoliucija, bet buvo susitikimas, kuris įvyko prieš ketverius metus su mano draugais iš judėjimo. Gyvendama šiame santykiuje, kuriame visam mano blogiui buvo atleista, patirdama naują gyvenimo grožį ir skonį, mano šeima vėl pražydo. Tas santykis keičia mane ir keičia tuos, kurie yra šalia, man tuo nesirūpinant. Jai papasakojau apie vieną savo pusseserę: ji ir jos šeima gyvena kitame mieste ir kasmet atvyksta atostogauti pas mus. Pernai jie atvažiavo per Kalėdas, mes paprasčiausiai kartu valgėme ir išpakavome dovanas. Po pietų mano pusseserė ateina pas mane ir sako: “Man atrodo, kad mano tėvai gyvena kartu dėl manęs, ne todėl, kad myli vienas kitą; matau, kad tavo šeima yra vieninga, norėčiau to paties”. Kai ji man tai sakė, galvojau: bet ką ji pamatė? Dar prieš keletą metų mano šeima visai nebuvo vieninga; aš irgi nevalgydavau su savo šeima, prieš atvykdamas į Milaną. Ji liko nustebinta to, kaip mes valgėme. Po to man pasakė: “Kai mes buvome vaikai, žaisdavome, po to tu tapai bjaurus, bet dabar matau, kad tavo akys vėl tokios pačios kaip vaiko”. Šis dalykas mane nustebino, tuomet aš ją paprasčiausiai pakviečiau eiti į karitatyvą su mano draugais, nešėme maisto paketus žmonėms iš vargingiausių kvartalų. Ir ji man papasakojo apie tą popietę kaip apie gražiausią popietę jos gyvenime. Kitą dieną, kai grįžo namo, ji man paskambino verkdamas: “Jaučiu trūkumą, kurio niekada nebuvo jautusi”. Iš pradžių man ji pasirodė truputį sentimentali, bet iš karto po to ji man pasakė: “Šį ryt septintą prabudau, nuėjau į miestelio centrą, į miestą, nuėjau į savivaldybę, į jaunimo skyrių ir prie langelių klausiau, kur yra tie iš Comunione ir Liberazione”».

Bet mes galvojame, kad turime galingesnę, istoriškai paveikesnę metodą, kad įtikintume žmones! Tuomet aš klausiu jūsų: ar kas nors gali iš tiesų galvoti, kad mūsų įsivaizduojamas metodas gali būti paveikesnis už Dievo pasirinktą metodą? Mes negalime turėti pretenzijų atgauti savo veikla tai, ką praradome gyvenime. Taigi mūsų atsakomybė yra tokia: nesipriešinti Dievo metodui.

Dar kartą kun. Giussani mums paaiškina, įvardindamas galutinę šio pasipriešinimo priežastį, kuri nėra, kaip galėtume įsivaizduoti, nenuoseklumas, bet jausminis sterilumas. “Mūsų radikalus trūkumas, tai, kas mums palieka šį galutinį neapsisprendimą, yra negebėjimas, visiškas nesubrendimas grožio skoniui, estetiniam skoniui, ir todėl yra stebinantis pasipriešinimas būti persmelktiems džiaugsmo, laimės ir todėl gyvybingumo, gyvybingumo! Nes tik tai, kas gražu, kas tau atrodo gražu, kas tau leidžia būti gyvu, t.y., katalizuoja tavo gyvenimo energiją, yra tavo gyvenimas. Būtent šis baisus trūkumas pastebimas jūmyse, šiandienos jaunuoliuose, šis siaubingas nuostabos priešais grožį, imlumo grožiui nebuvimas. O rezultatas, kuris jus nustebina, yra tas, kuris išprovokuoja gryną reakciją. Rezultatas, kurį jums sukelia dalykai, yra reakcija: jums išprovokuoja reakciją ir jus užblokuoja jūmyse pačiuose taip, kad bet kokį dalyką, kuris atsiduria priešais jus, jūs turite naudoti dėl jūsų pačių, turite išnaudoti. Nuostaba, grožio pajautimas yra priešingas dalykas: akys (...) atvertos klausymui, žiūrėjimui, gavimui. (...) Jums [1980 metais kalbėjo studentams] (...) būdingas negebėjimas jausti”, sąlygotas atbukimo. Kibirkštis, apie kurią kalbėjome, tęsia Giussani, “yra kažkas, kas atsitinka ir kas suvokiama tiek, kiek turime gebėjimo jausti, tai reiškia, kiek turime estetinio gebėjimo, estetinio skonio, estetinio jausmo, tai yra mūsų gebėjimo jausti grožį. O širdies neturtas arba širdies paprastumas yra etinė elgsena, kuri leidžia plėtotis estetikai. Stebėkite, kaip į dalykus žiūri vaikas: išplėstomis akimis! Tikrovės grožis ir virpėjimas plūste plūsta į jį; o mes, stovintys

ten šalia, esame atbukę” (*Certi di alcune grandi cose. 1979-1981*, op. cit., pp. 220, 223). Šis atbukimas yra tai, kas priverčia pajusti keistumą, apie kurį kalba Pavese: “Tau akyse juokiasi / keistas dangus, kuris nėra tavo” (C. Pavese, «Notturmo», iš *Lavorare stanca, 1936-1943 (Le poesie aggiunte)*, in *Le poesie*, Einaudi, Torino 1998, p. 82). Kun. Giussani taip pakomentavo šias eiles: “Tau juokiasi akyse: tave iš dangaus, dangui sukūrė Kitas; ir jis tau juokiasi, nes širdis yra laimės ir grožio troškuly. Dangus, kuris tačiau nėra tavo: tu jo nenori” (*Si può vivere così*. Comunione e Liberazione brolijos rekolekcijos. Užrašai iš Luigi Giussani apmąstymų, *Tracce* n. 6/1995 priedas, p. 25).

Kai atsakome į tikrovės iššūkius, visuomet aiškiai parodome savo priklausymą, tai yra, tai, kas mums yra brangiausia, ir tai tampa mūsų kultūrine pozicija pasaulyje. Aš likau apstulbęs, kaip kun. Giussani, praėjus keletui dienų po pralaimėjimo per 1981 m. referendumą dėl abortų, kalbėdamas viename judėjimo atsakingųjų susitikime, įvardijo glaustą savimonės turinį tų, kurie buvo išitraukę, tai, kas jiems buvo brangiausia, iš ko atsirado jų kultūrinė pozicija: “Pastebėjimas dėl judėjimo vadovavimo, kuris atsiranda iš šio reikalo su referendumu, yra liūdesys, liūdesys, konstatuojant, kad Kristaus įvykis neveikė ir neveikia kaip gyvenimo vertybė”. Tai, kas atsitiko per referendumą, buvo, jis sako, išraiška to, kas atsitikdavo įprastame bendruomenės gyvenime: “Normaliame mūsų bendruomenės ir vadovavimo judėjimui gyvenime nėra šios aiškiai matomos tikėjimo vertybės mumyse. Vienu žodžiu, Jėzus Kristus nėra susijęs su mūsų žmonėmis”.

Ir jis tiksliai nurodė ir kelią, kuriuo reikia eiti. Verta jo paklausti, jei nenorime vėl pavėluoti į traukinį: “Jėzus Kristus turi būti akivaizdus savaime mūsų žmonėms! Kryptis yra tokia. “Aš nepažįstu nieko daugiau, tik Kristų” ir šį istorinį Kristų, kuris galiausiai buvo pašalintas. Kitiems Kristus tampa esatimi, jei man taptų esatimi! Aš esu Kristaus esatis: per šį liudijimą įvyksta Jo asmens įvykis, Jo asmens slėpinys [kaip įrodo visi liudijimai, kuriuos skaitėme]. Čia išvada yra tokia: supraskite, kad judėjimą išgelbės ši mažuma! Atraminis ateities dalykas yra realus liudijimas” tų, kurie prisišlieja prie Jo. Ir pridūrė: “Yra be galo sunku, sunku statistine šio žodžio prasme, rasti žmonių, kurie gyventų iš tikrųjų, kurie susiburtų draugėn dėl šventumo, t.y., dėl tikėjimo Kristumi, kad išmoktų tikėti, kad gyventų ir liudytų tikėjimą. O šį sunkumą padidina faktas, kad statistiškai bus pakankamai sunku, kad mūsų suaugusieji rastų vadovų šiuo požiūriu, įkvėpėjų šiuo požiūriu. Judėjimą ves [į priekį] tie, kurie mažumos nelaikys [kaip atsitiko su referendumo rezultatais dėl to, kad balsavusiųjų prieš abortus skaičius sustojo ties 32%] nė trupučio kaip neįgalumo, nes jų širdis bus išplėsta vertybės. O vertybė yra tik vien, viena! Nes ir gyvenimas nėra vertybė, jei nebūtų Kristaus! Kristaus įvykio. Judėjimą ves į priekį tie, kam įvyko šis susitikimas, o ženklas, kad jiems įvykęs šis susitikimas, yra gebėjimas kurti broliją, draugiją”. Judėjimą ves į priekį tie, kurie negalėjo, kaip Jonas ir Andriejus, ištrinti patirties, kurią išgyveno su Kristumi, dogmatiniu tikėjimo turiniu, ir dėl to yra kartu. Todėl kun. Giussani primygtinai sakė: “Judėjimo ateitis yra suaugusiojo liudijimas”, pridėdamas vieną iš savų sakinių: “Tai yra akimirka, kai būtų gražu būti dvylika visame pasaulyje” (COMUNIONE E LIBERAZIONE BROLIJA, *Garsinė ir vaizdinė medžiaga*, CL Nacionalinė taryba, Milanai, 1981 m. gegužės 30-31 d.).

Taigi iš ko susideda liudijimas? “Būti esatimi kokioje nors situacijoje reiškia joje būti, kad ją sutrikdytum taip, kad, jeigu tavęs ten nebūtų, visi tą patebėtų. Ten, kur būsi, kiti supyks arba tavimi žavėsis arba atrodys, jog yra abejingi, bet negalės nepripažinti tavo “skirtingumo””.

Kokio pobūdžio yra šis liudijimas? “Tikrąją žinią skelbiame per tai, ką Kristus sujaukė mūsų gyvenime, tai vyksta per audrą, kurią Kristus sukelia mumyse: *mes paverčiame Kristų esatimi per pasikeitimą, kurį Jis mumyse sukuria. Tai liudijimo samprata*” (L. Giussani,

1979 m. kovo 19 d.; “1954. Vieno gimimo kronika”, Užrašai iš pokalbio su jaunuolių grupe, iš *Un avvenimento di vita, cioè una storia*, EDIT-Il Sabato, Roma 1993, p. 346).

Kaip matėme, šis liudijimas, kuris toli gražu nėra nereikšmingas ir neparodo krikščionybės kaip kvailiojimo, o krikščionių kaip klounų, sužadina tokį smalsumą, susidomėjimą, kad atveria visiškai netikėtą dialogą net ir su iš pažiūros tolimais žmonėmis. Būtent taip galime atsakyti į kvietimą, kurį šiomis dienomis išsakė Popiežius Pranciškus amerikiečių vyskupams, kurį pajutau kaip skirtą man, mums: “Gerai žinau, kad turite daug iššūkių, ir kad dažnai laukas, kuriame sėjate, yra priešiškas, ir kad nemaža pagundų užsidaryti baimių aptvare, laižytis žaizdas, apverkiant laikus, kurie negrįš, ruošiant griežtus atsakymus skaudiems pasipriešinimams. Ir vis dėlto esame susitikimo kultūros puoselėtojai. Esame gyvi apsikabinimo tarp dieviško turtingumo ir mūsų skurdumo sakramentai. Esame Dievo, kuris aplenkia meilėje ir mūsų pirminį atsakymą, nusižeminimo ir atlaidumo liudininkai. Dialogas yra mūsų metodas ne dėl gudrios strategijos, bet dėl ištikimybės Tam, kuris niekada nepavargsta eiti ir grįžti į žmonių aikštes iki vienuoliktos valandos, kad pasiūlytų savo meilės kvietimą (*Mt 20,1-16*). (...) Nebijokite išeiti, nes tai reikalinga kiekvienam autentiškam dialogui. Kitaip neįmanoma suprasti kito žmogaus motyvų, nei suprasti iki galo, kad brolis, kurį reikia pasiekti ir atpirkti meilės jėga ir artumu, yra svarbesnis nei pozicijos, kurias manome esant tolimas mūsų, kad ir autentiškiems, įsitikinimams. Aštri ir karinga kalba, skatinanti padalijimą, nedera Ganytojo lūpoms, neturi teisės apsigyventi jo širdyje ir, nors atrodo, kad vieną akimirką ji užtikrina tariamą viešpatavimą, tikrai išlieka įtikinamas tik ilgalaikis gerumo ir meilės žavesys“ (*Kalba per susitikimą su Jungtinių Amerikos Valstijų vyskupais*, Šv. Mato katedra, Vašingtonas, D.C., 2015 m. rugsėjo 23 d.).